

EDUSKUNNAN
PERUSTUSLAKIVALIOKUNTA

Helsingissä,

5 päivänä toukokuuta 1960.

Lausunto n:o 1.

Työväenasiainvaliokunnalle.

Työväenasiainvaliokunta on 26 päivänä viime kulunutta huhtikuuta päivätyssä kirjessään n:o 1⁴ pyytänyt perustuslakivaliokuntaa antamaan lausuntonsa siitä, olisiko hallituksen esitykseen n:o 13 sisältyvä ehdotus laiksi eräistä poikkeuksista kansaneläkelakiin käsiteltävä valtioväijärjestyksen 67 §:ssä säädettyssä järjestyksessä. Kuultuaan johtaja Kaarlo Hillilää kansaneläkelaitoksesta ja professori V. Merikoskea perustuslakivaliokunta kunnioittaen esittää seuraavaa.

Kansaneläkelain muuttamisesta 12 päivänä elokuuta 1957 annetun lain, jolla veroäyriältä kannettava vakuutusmaksu korotettiin seuraavan vuoden alusta yhdestä markasta yhteen markkaan viiteenkymmeneen penniin, loppusäännöksessä säädetään, että vuosina 1958 ja 1959 on kansaneläkelain 62 §:n mukaan valtion vastattavien kansaneläkkeiden tukiosien kustannusten rahoittamiseen käytettävä kolmannes sanottuina vuosina maksuunpantavista vakuutettujen vakuutusmaksuista. Säännöksen sanamuodosta johtuu, että edellä mainittu kolmannes on vuonna 1958 laskettava korottamattomista vakuutusmaksuista. Hallituksen esitykseen sisältyvällä lakiehdotuksella pyritään siihen, että sanottu kolmannes olisi laskettava vuosilta 1958 ja 1959 maksuunpannuista vakuutusmaksuista, jolloin sen laskeminen myös ensiksi mainitulta vuodelta tulisi tapahtumaan korotettujen vakuutusmaksujen perusteella. Perustuslakivaliokunnan saaman selvityksen mukaan merkitsisi tämä käytännössä sitä, että kansaneläkelaitokselle kertyneistä varoista puheena olevaan tarkoitukseen käytettävän määrän lisääntyessä lähes miljardilla markalla valtion kansaneläkelaitokselle maksettava määrä vähenisi samalla summalla.

Kun ehdotettu laki edellä selostetun mukaan johtaa jälkikäteen kansaneläkelaitoksen ja valtion keskeisen vastuun muuttamiseen vuonna 1958 maksetuista kansaneläkkeiden

tukiosista ja sitä tietä kansaneläkelaitoksen rahastojen vähenemiseen, saatettaisiin ajatella lakiehdotuksen merkitsevän sellaista kajoamista kansaneläkelaitoksen, vakuutuksen saajien tai vakuutusmaksua maksaneiden oikeusasemaan, että lakiehdotus olisi käsiteltävissä vain perustuslain säätämisyjärjestyksessä. Kansaneläkelaitos on kuitenkin julkisoikeudellinen valtion laitos, eikä se tämän vuoksi voi olla osallinen hallitusmuodon 6 §:ssä Suomen kansalaiselle taatusta omaisuuden perustuslain suojasta. Sitä vastoin ovat kansaneläkkeiden saajat ja vakuutusmaksujen suorittajat luonnollisina henkilöinä tästä turvasta osallisia. Mitä kansaneläkkeiden saajiin tulee, on huomattava, että kansaneläkelaiissa on luovuttu vakuutusjärjestelmästä ja omaksuttu sosiaalisen avustuksen linja. Tällaista avustusta voitaisiin perustuslakivaliokunnan aikaisemmin eri yhteyksissä lausuman käsityksen mukaan (esim. lausunto 27.2.58 n:o 10/1958 vp.) vähentää tavallisella lailla edellyttäen, että lain voimaan saattaminen tapahtuu niin, ettei sillä puututa muutosta säädettäessä voimassa olleen lain aikana maksettaviksi tullesiin avustuksiin. Kun ehdotettu laki ei kuitenkaan johda kajoamiseen jo maksettaviksi erääntyneisiin eläkkeisiin eikä muutoinkaan vähennä eläkkeiden määriä, ei tässä suhteessa ole estettä lakiehdotuksen käsittelemiselle tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä. Mitä lopuksi kansaneläkemaksujen suorittajiin tulee, merkitsi vakuutusjärjestelmästä luopuminen samalla sitä, että heidän suorittamiaan maksuja on pidettävä veron luonteisina (kansaneläkelaiokunnan mietintö n:o 1/1955 vp.). Kysymyksessä ei näin ollen myöskään voi olla kajoaminen vakuutusmaksun suorittajien oikeusasemaan.

Viitaten siihen, mitä edellä on lausuttu, perustuslakivaliokunta, joka ei katso lakiehdotuksen muistakaan syistä edellyttävän

HE 13/1960
VP ASIKARJAT
A I Liite

perustuslain säätämisyjärjestyksessä tapahtuvaa käsittelyä, kunnioittaen esittää lausuntonaan,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Perustuslakivaliokunnan puolesta:

Oskari Lehtonen.

Risto Leskinen.